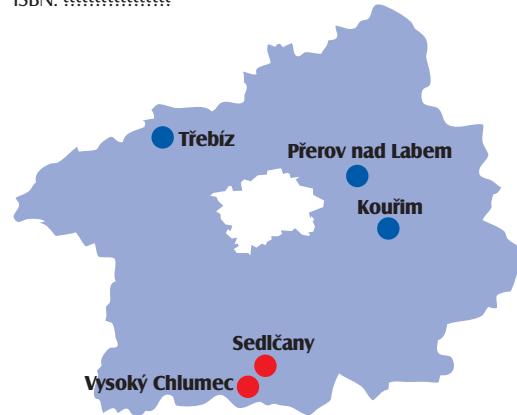

● **Slavnostní zakončení Dnů lidové architektury Středočeského kraje v Národopisném muzeu Slánska ve Třebízi 22. a 23. července** tematickými výstavami a prezentacemi v muzejních objektech i na návsi této vesnické památkové rezervace.

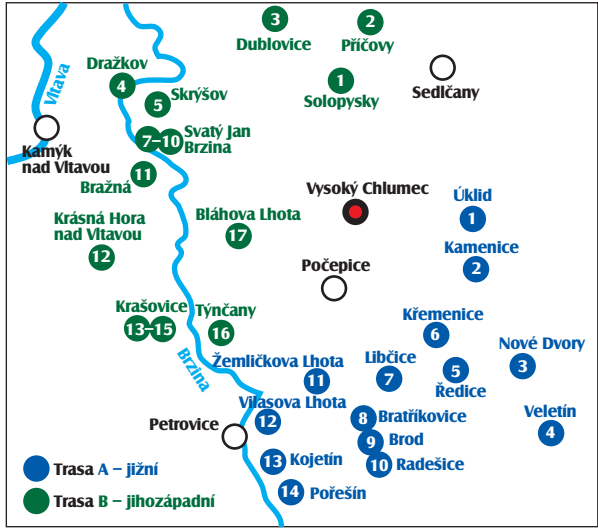
Text a foto: Pavel Bureš
Design a grafická úprava: Ondřej Grygar
Tisk: ~~~~~
ISBN: ~~~~~

regionální **deník**

Mlýn stojí v idylickém údolí Počepického potoka v tzv. Dolní Bláhově. Lhotě stranou skupiny asi tři usedlosti, každého jistě na první pohled upoutá svým archaickým až pohádkovým vzhledem, je proto téměř symbolické, že ho dlouhá léta vlastnil a inspiroval tu nalezal známý scénárista kouzelných a pohádkových filmových příběhů Miloš Macourek. Areál mlýna tvoří stavení s valbovou střechou s přední roubenou obytnou světnicí na vysoké kamenné podezdívce a na ni navazující zděnou síň a mlýnici, do nichž se ze zápraží vstupuje kamennými pozdně gotickými portály (v nadpraží síňového ostění je vytesán ne zcela jasně čitelný letopočet 1507/9), naproti přes dvůr stojí patrová sýpka se zděným přízemím přístupným opět kamenicky provedeným portálem pozdně gotického tvarosloví a s horní roubenou komorou se zdobně profilovanou pavlákou, součástí usedlosti je také nově upravená dřevěná kolna s valbovou střechou dříve snad sloužící jako přístřešek na pilu. V mlýnici se zachoval dnes již dosti vzácné tzv. české mlýnské složení, dochoval se rovněž náhon a lednice,

1

Trasa A – jižní:

1. Úklid – Lipský mlýn
(možnost prohlídky interiéru)
Osamoceně stojící mlýn na Sedleckém potoce SV od obce, částečně přestavěn po požáru r. 1930, uzavřený dvůr tvořený hospodářskými budovami a obytným domem s mlýnicí, ve světnici se dochovala rozměrná pec s kachlovým sporákem, zčásti zachováno technické zařízení z počátku 20. století a zbytky původního pohonu s datováním 1784, za mlýnicí kamenné vantroky s tesaným vročením 1866.

2. Kamenice
Nevelká návěsní ves prvně zmiňovaná r. 1366 s větším počtem dochovaných převážně zděných usedlostí s klasicismem ovlivněnou výzdobou – zejména čp. 3 (tvarované štíty s plošným štukovým dekorem, datováno 1849), 9, 12 15, 16 – mlýn (novodobě upravován, zachována lednice a kamenné vantroky datované 1860), návěsní kaple, hasičská zbrojnice a hostinec se zajímavou štukovou výzdobou z počátku 20. století, na návsi unikátní kamenná lávka sestavená z tesaných žulových desek (datována na boku 1861 – doklad vysoké úrovně kamenického řemesla).

2

3. Nové Dvory – rybníční stoka
Z Novodvorského rybníka vede údolím stejnojmenného potoka podél silničky 2,5 km dlouhá umělá stoka zbudovaná roku 1486, napájející níže položený rybník Plužinec u Nedrahovic – pozoruhodné technické dílo.

4. Veletín – hospoda s polygonální stodolou
(možnost občerstvení v hospodě a prohlídky interiéru stodoly)
Nevelká rozptýlená horská osada prvně zmiňovaná r. 1291, na horním konci stojí usedlost čp. 8 se stylovou hospodou se zachovanou pecí v lokále, k usedlosti patří unikátní roubená polygonální stodola na osmibokém půdoryse s archaickou tesařskou konstrukcí.

5. Ředice
Nevelká osada prvně zmiňovaná roku 1391, zachováno několik původních roubených a zděných staveb – zejména čp. 7, 11, 17, ojediněle dochované převážně roubené zčásti patrový areál mlýna čp. 1 na potoce Slabá, v dnešní podobě patrně z 18. století.

6. Dolní Křemence
Odlehlá drobná osada malebně rozložená ve svažitém údolí, první zmínka 1364, částečně dochována původní zděná a roubená zástavba, pozoruhodný zčásti roubený mlýn čp. 14 složitějšího stavebního vývoje s pozdně středověkým jádrem (zachováno kamenné gotické ostění vstupu do mlýnice).

3

7. Libčice
(možnost prohlídky dvora usedlosti čp. 9)
Nevelká urbanisticky i architektonicky hodnotná osada prvně zmiňovaná roku 1398 rozložená kolem svažité návsi s řadou dochovaných roubených a zděných usedlostí převážně z 19. století – zejména čp. 5, 6, 7, 8, 9 (kromě stájí z počátku 20. století kompletně roubená usedlost skládající se z obytného stavení s chlévy, patrové sýpky a stodoly zřejmě z přelomu 18. a 19. století, v průčelí nad klasovitě skládanou lomenicí mimořádně mohutný kabřinec). JV od obce na křižovatce silnic od Chválkova a Ředic stojí typologicky ojedinělá působivá boží muka.

8. Bratřikovice
Nevelká osada ležící na návrší nad údolím Varonského potoka jižně od Nechvalic je prvně zmiňována roku 1381, dochoval se zde hodnotný ucelený soubor roubených i zděných lidových staveb z druhé poloviny 18. a 19. století soustředěných kolem oválné návsi, kterou obklopuje několik větších usedlostí – zejména čp. 1, 3, 4, 6 i drobnější převážně zděné chalupy – zejména čp. 17, 19, 21, uprostřed návsi stojí neogotická kaple z roku 1906.

9. Brod – mlýn U Bardů (možnost prohlídky interiéru mlýna)
O samotě ležící areál mlýna U Bardů čp. 1 a 3 u Radešic poprvé zmiňovaný roku 1407, skládá se z volně situovaných stavení různé funkce z konce 18. a první poloviny 19. století – roubeného obytného domu, dvojice roubených sýpek, zděné stodoly s patrovou komorou přístupnou ozdobně profilovanou pavlačkou a zděné dvoupodlažní budovy mlýna, stojící v těsném sousedství hráze mlýnského rybníčku postaveného na Varovském potoce, z něhož vedou krátké vantroky přímo do lednice. Mlýn má zdobeně tvarované barokizující štíty a částečně zachované strojní vybavení, jedná se o jeden z nejlépe dochovaných příkladů lidové architektury v regionu.

10. Radešice
Drobná osamoceně ležící vesnička poprvé zmiňovaná roku 1407, její značně rozvolněná převážně roubená zástavba pocházející většinou z poslední třetiny 18. a 19. století je malebně rozptýlena v několika skupinách na svazích otevřeného údolí Varovského potoka, z hodnotného souboru lidové architektury vynikají zejména čp. 1, 2, 3, 4, 8, 11, 14 a 23.

11. Zemličkova Lhota
(možnost prohlídky interiéru domu čp. 21)
Nevelká návěsní ves založená během pozdní středověké kolonizace, prvně zmiňovaná roku 1498, mimořádně zachované historické prostředí intravilánu sídla charakterizované zvláštním terénem s množstvím žulových balvanů a skalek, doplněné studánkami

4

a řadou rybníků, zbudovaných na přelomu 16. a 17. století místními obyvateli, kdy panství Obděnice vlastnil Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan a jeho zdejší poddaní pracovali na jim organizovaných

velkých rybníčních dílech v okolí. Dochováno množství hodnotných roubených a zděných lidových staveb z různých časových období od konce 18. do první poloviny 20. století – zejména čp. 2, 4, 7, 14, 15, 21, poblíž chalupy čp. 7 přenesena z osady Mašov roubená patrová sýpka (využívána k rekreaci), jižně od vesnice pod hrází Dolního obděnického rybníka stojí starobylý Zelenkův mlýn (přestavěn ve 20. letech 20. století, ale dochoval se pozůstatek renesanční mlýnské hranice s vyřezávaným vročením 1600).

12. Vilasova Lhota
(možnost prohlídky interiéru domů čp. 12 a 14)
Další z drobných vesniček ležící u Petrovic při silnici na Sedlčany poprvé připomínána roku 1456 je také výsledkem druhotného zahušťování sídelní sítě na méně výhodných zemědělských půdách v pozdním středověku, kolem nepravidelné návsi jsou soustředěny zpravidla menší roubené i zděné usedlosti a chalupy z konce 18. až počátku 20. století, z nichž nejzachovalejší jsou zejména čp. 10, 12, 13, 14, 15, 16, často s krytými pavlačkami na zápraží. Poblíž na Varovském potoce stojí zděný klasicistní Hradilův mlýn, velmi cenné a vizuálně působivé jsou zachované urbanistické i přírodní prvky sídla a jeho okolí – především ohradní zdi a tarasy z nasucho kladených žulových kamenů a také skalní výchozy i osamocené balvany.

13. Kojetín
Vesnice staršího založení prvně připomínána roku 1220 s nepravidelným hromadným půdorysem rozložená v údolí a na úbočích podél říčky Brziny jižně od Petrovic. V obci se dodnes dochoval mimořádně hodnotný početný soubor roubených i zděných památek lidového stavitelství z období od druhé poloviny 18. do počátku 20. století, jedná se zejména o domy a hospodářské stavby čp. 1, 3, 4 (na stropním trámu světnice datace 1762), 5, 6, 7, 9, 11, 12 (na stropním trámu světnice datace 1768), uprostřed vsi neorománská kaple z roku 1889 a hasičská zbrojnice z roku 1898, usedlosti a sady děleny typickými kamennými zdilkami. Kojetín patří k nejcenějším historickým vesnickým sídlům celkům v jižní části Středočeského kraje, který byl díky svým kvalitám prohlášen roku 2004 vesnickou památkovou zónou.

5

14. Porešín
(možnost prohlídky interiéru domu čp. 1)
Drobná půvabná osada „na konci světa“ s koncovou silničkou, rozložená v závěru krátkého údolí na jih od Petrovic v překrásném přírodním prostředí stranou civilizace, jako další vesnice v okolí vznikla v závěru středověku při dosídlování pro zemědělství nepříznivých poloh, v pramenech prvně zmiňována roku 1488. Středem vsi je nepravidelná návěs s několika malými rybníčky a neogotickou kaplí z roku 1889, kolem níž je v odstupech soustředěna nepočetná starší roubená i mladší zděná zástavba tvořená převážně památkově cennými historickými usedlostmi z 2. poloviny 18. a 19. století – zejména čp. 1 (jedna z nejhodnotnějších

Trasa B – jihozápadní:

1. Solopysky
Vesnice ležící v ploché rybníční kotlině poblíž Sedlčan vznikla již v průběhu velké středověké kolonizace 13. století (první zmínka roku 1227–28), asi v 16. století byly u obce vybudovány dva velké rybníky – Horní a Dolní solopyský, historické jádro vsi tvoří nepravidelná protáhlá návěs s klasicistní kaplí Proměnění Páně z roku 1842 uprostřed, kolem níž stojí velké zděné usedlosti, od konce 18. do počátku 20. století postupně doplňované drobnější chalupnickou zástavbou. Solopysky patří do skupiny vesnických sídel Sedlčanska, která prošla významnou stavební etapou během pozdního středověku a renesance, doklady náročné výstavby tohoto období se dodnes zachovaly v mnohých usedlostech – jde zejména o čp. 5 (sýpka – portály), 12 (zadní díl domu – portály), 19 (ohradní zeď s branou) a především 22 a 4 (dvorec s řadou fragmentů středověkých konstrukcí i stavebních článků a před ním v návsi stojící goticko-renesanční špýchar dochovaný v prakticky autentické podobě, dnes bohužel neudržovaný a chátrající), dále pak o stavby z období 19. až počátku 20. století – čp. 1, 2, 3, 13, 20. Obec řadíme k památkově nejhodnotnějším historickým vesnickým sídlům širšího regionu.

6

2. Příčovy – větrný mlýn
Menší obec ležící západně od Sedlčan poprvé připomínána roku 1365, v obci barokní zámeček s kaplí sv. Vojtěcha a sýpkou z let 1712–1716 (v současnosti se připravuje záměr jeho památkové obnovy). Na návrší Chlumky nad vsí zdaleka viditelné

torzo zděného větrného mlýna holandského typu zcela neobvyklých rozměrů, které nejsou srovnatelné s jakoukoliv stavbou obdobného určení na území Evropy, a jež proto i vzhledem k nedostatečným archivním dokladům vzbuzují určité pochybnosti o tom, k čemu stavba původně sloužila, nedochovaly se ani žádné zprávy o jejím vzniku, snad mohlo jít o období výstavby zámečku a poplužního dvora v Příčovech v 1. polovině 18. století.

rozměnou trojúhelníkovou návší lemovanou po obvodu usedlostmi. Dublovce jsou dalším z vesnických sídel Sedlčanska, v jejichž zástavbě se dochovaly výrazné fragmenty pozdně středověkého stavebního vývoje – jde zejména o čp. 1 (torza vjezdové brány), 11 (vjezdová brána), 15 (zadní hospodářská část domu – portály), 22 (vjezdová brána), 36 (torza vjezdové brány), dalšími hodnotnými stavbami převážně z 19. století jsou například čp. 9, 17, 19, 20, 58 a rovněž velká zděná boží muka, kamenný rozcestník a smířící kříž.

4. Dražkov (možnost prohlídky Váchova špýcharu)
Nevelká ves vzniklá v období středověké kolonizace (poprvé připomínána roku 1257) v zalesněné krajině Povltaví severovýchodně od Kamýka nad Vltavou v údolí říčky Brziny, její historické jádro tvoří dlouhá přitáhlá návěs téměř silnicového charakteru s kaplí z poloviny 19. století, kolem níž je soustředěna většina původní zástavby. Ze skupiny obcí Sedlčanska s doklady pozdně středověké kamenné zástavby se zde zachovala asi jejich největší koncentrace – jedná se zejména o čp. 3 (vjezdová brána s brankou), 10 (vjezdová

7

